

ECN180

23.8.2018

Matvarsikkerhet og matproduksjon

Ragnar Øygard

Handelshøyskolen, NMBU

Økonomi

- Grunnleggende sett har økonomi å gjøre med utnytting av knappe ressurser for å tilfredsstillelse av menneskers behov.

Store norske leksikon

Bærekraftig utvikling ...

«utvikling som imøtekommer *behovene* til dagens generasjon uten å redusere *mulighetene* for kommende generasjoner til å dekke sine behov. Bærekraft inneholder to sentrale begreper:

- begrepet *behov*, særlig de *grunnleggende behovene* til verdens fattige, som bør gis overordnet prioritet, og
- ideen om *begrensninger* som følger av teknologisk utvikling og sosial organisering *på miljøets evne til å møte nåværende og fremtidige behov*»

Verdenskommisjonen for miljø og utvikling ('Brundtlandkommisjonen') 1987

Bærekraftig utvikling ...

«utvikling som imøtekommer behovene til dagens generasjon uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner til å dekke sine behov. Bærekraft inneholder to sentrale begreper:

- begrepet behov, særlig de grunnleggende behovene til verdens fattige, som bør gis overordnet prioritet, og*
- ideen om begrensninger som følger av teknologisk utvikling og sosial organisering på miljøets evne til å møte nåværende og fremtidige behov»*

Verdenskommisjonen for miljø og utvikling ('Brundtlandkommisjonen') 1987

Et politisk kompromiss mellom de 'rike' (miljø) og de 'fattige' (vekst og utvikling)

Et grunnleggende behov: nok mat

« **BKM 2.1**

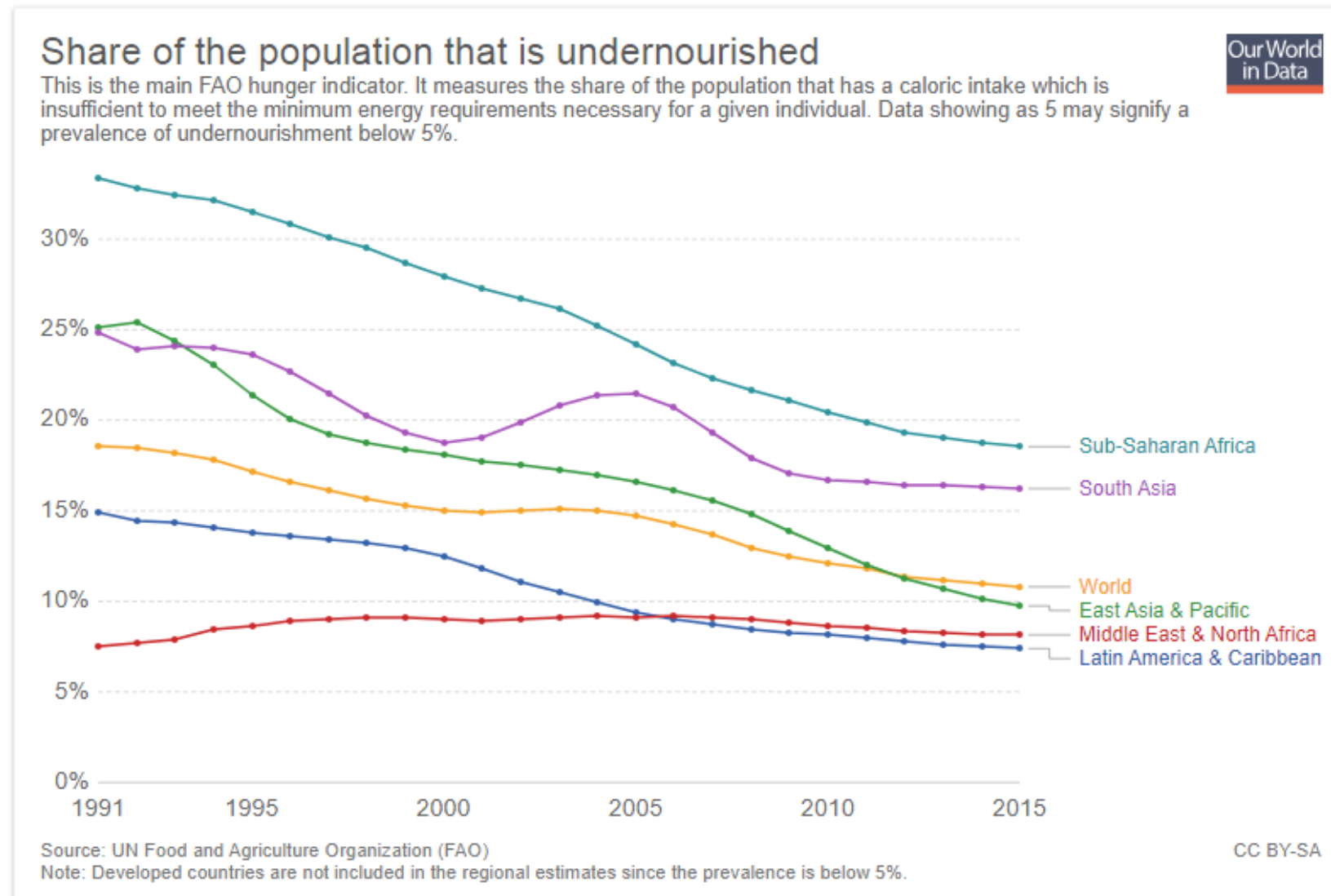
*Innen 2030 utrydde sult og sikre **alle mennesker** (....) tilgang til trygg, ernæringsmessig fullgod og tilstrekkelig mat hele året.»*

Er det mulig?

- Nå?
- Også for framtidige generasjoner?

Hvor langt unna målet er vi?

Ca 810 millioner
er underernært

Sult og underernæring skyldes **ikke** manglende matproduksjon globalt

- Globalt finnes mange uutnyttede produksjonsmuligheter
- Lokale forhold begrenser både matproduksjon og inntekter mange steder

Venezuela: 1 kg kjøtt kostet 9 500 000 Bolivares før 20.8.2018 <https://qz.com/1364695/the-stacks-of-cash-needed-to-buy-basic-goods-tell-venezuelas-insane-inflation-story/>

Økt landbruksproduksjon kan gi redusert fattigdom

- De fleste fattige bor på landsbygda
- Det er stort potensiale mange steder for økt landbruksproduksjon og økte inntekter:
 - «BKM 2.3: *Innen 2030 **doble produktiviteten og inntektene til småskalaprodusenter i landbruket** (....) blant annet gjennom sikker og lik tilgang til jord, andre produksjonsressurser og innsatsmidler, kunnskap, finansielle tjenester, markeder og muligheter for verdiøkning samt sysselsetting utenfor landbruket.*»
- Økonomisk vekst i landbruket hadde to til tre ganger større effekt på å redusere fattigdommen enn økonomisk vekst utenfor landbruket

Ringvirkninger i landbruket: Brygging av bananøl i Tanzania (<https://www.sciencesource.com/archive/Village-Woman-Cooking-Banana-Beer--Tanzania-SS2523300.html>)

Kan jorda fø 10 mrd mennesker?

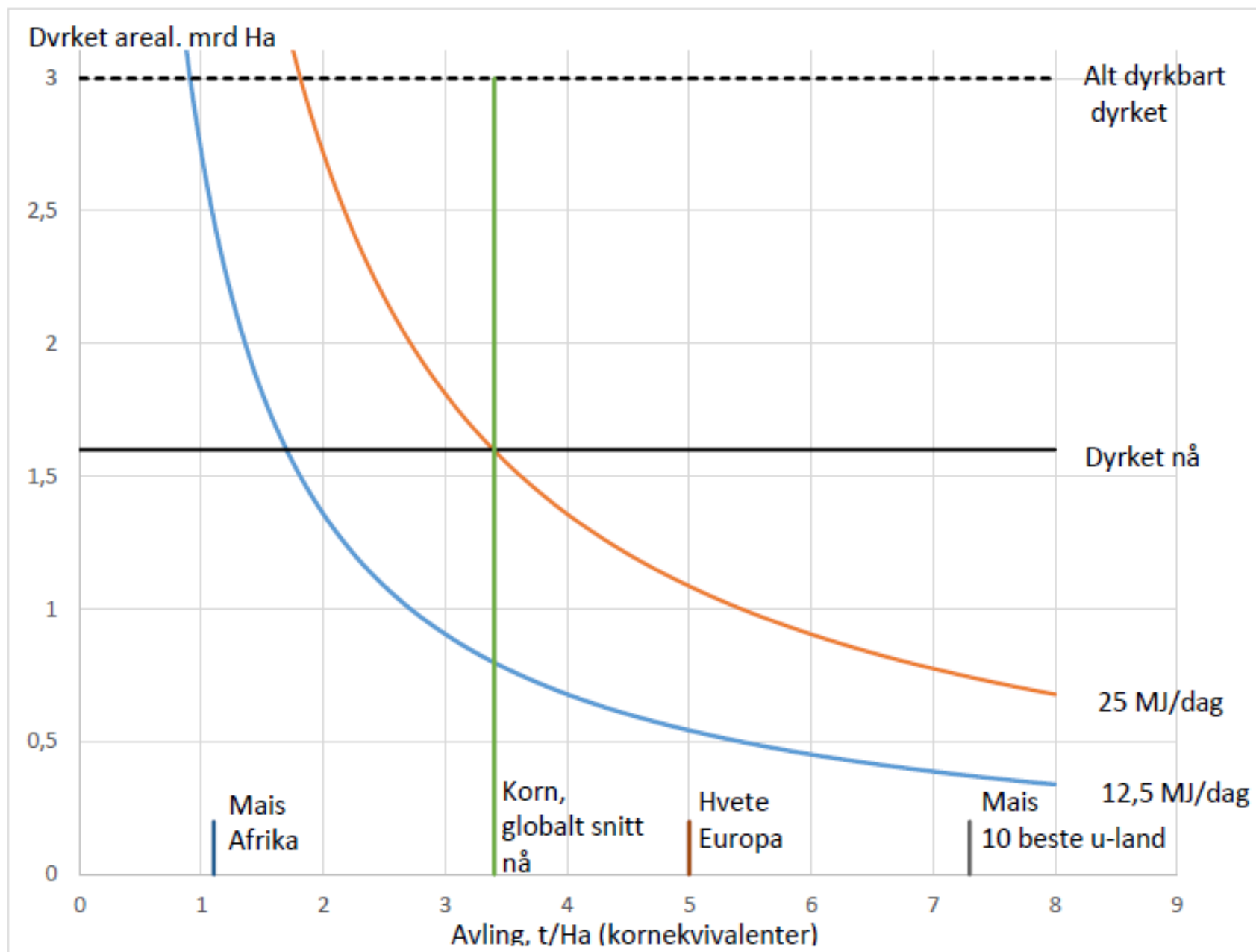
Konflikt med:

- BKM 15: «*Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av arts mangfold*»
- BKM 15.2: «*... stanse avskoging ...*».

Kan jorda fø 10 mrd mennesker?

Befolkning * matkonsum pr person = dyrket areal * avling pr arealenhet

Figur 2: Areal, avlingsnivå og mattilgang for 10 milliarder mennesker (Oppdatert fra Waggoner 1996)

Matvaremarkeder og priser

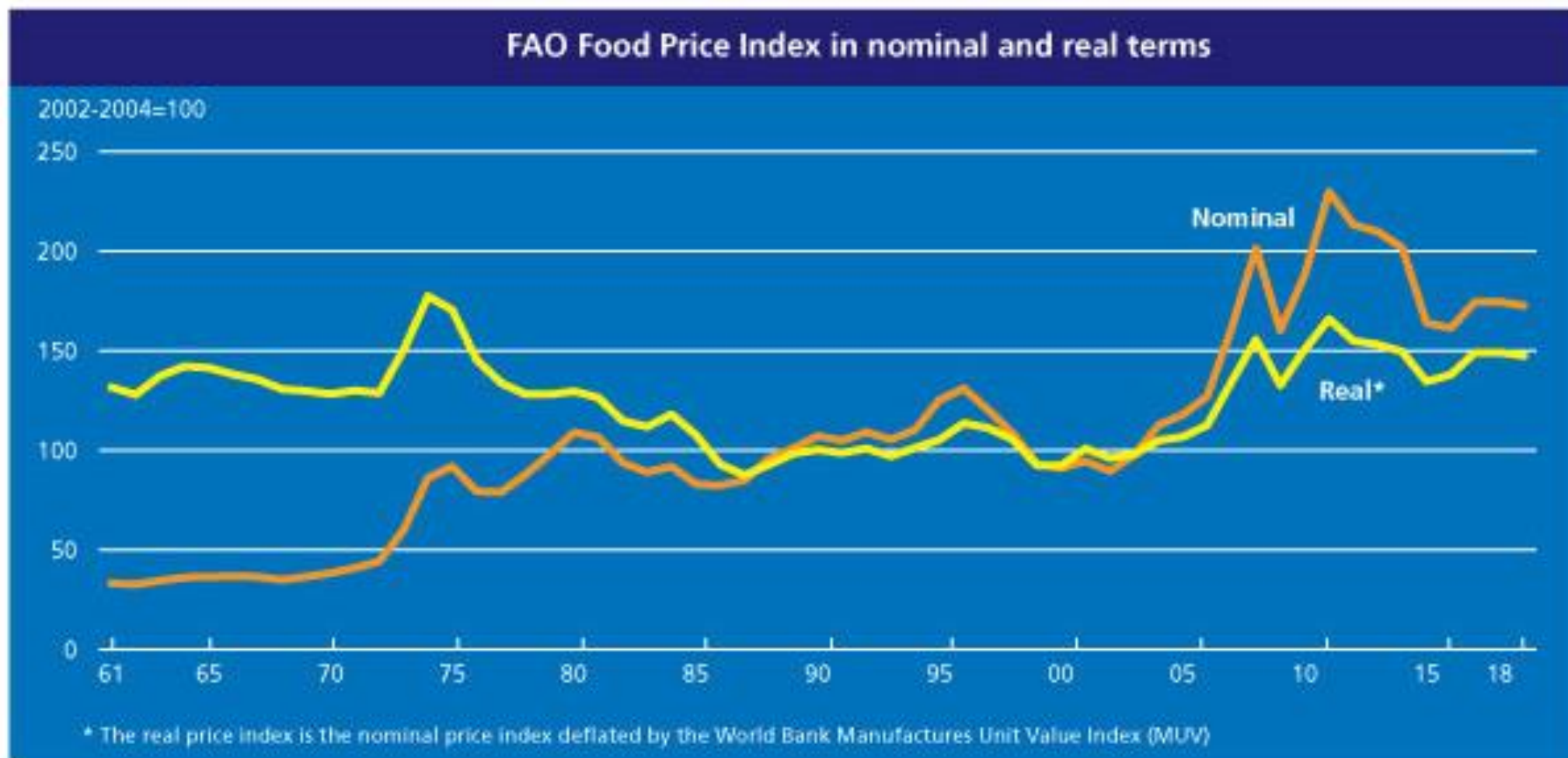
Tilgang på mat
bestemmes i
markeder – av
priser, inntekter
og kjøpekraft.

*Det bor en baker
i Østre Aker.
Han baker kringler
og julekaker.
Han baker store,
han baker små,
han baker noen
med sukker på.*

*Og i hans vindu
står rare saker,
tenk hester, griser
og pepperkaker.
**Og har du penger,
så kan du få,
og har du ikke,
så kan du gå.***

Matvaremarkeder og priser

Figur 4: FAOs prisindeks for landbrugsvarer i nominelle priser og realpriser (FAO 2018)

Usikkerheter:

- Hva vil global oppvarming bety for matproduksjonen?
- Hvor mye areal og andre ressurser vil gå med til produksjon av bioenergi?